

MỘT SỐ Ý KIẾN VỀ CÔNG TÁC GIÁO DỤC CHÍNH TRỊ, TƯ TƯỞNG CHO SINH VIÊN HIỆN NAY

TS. LƯƠNG MINH CỬ

Trường Đại học Kinh tế TP. Hồ Chí Minh

Trong thời kỳ xây dựng và phát triển đất nước theo hướng công nghiệp hoá, hiện đại hóa hiện nay, hơn bao giờ hết, công tác tư tưởng, lý luận được Đảng ta đặc biệt quan tâm và coi trọng, nhất là việc giáo dục chính trị, tư tưởng đối với thế hệ trẻ là sinh viên, học sinh (SV, HS) trong các trường đại học, cao đẳng (ĐH, CĐ). Văn kiện Đại hội IX của Đảng đã chỉ rõ: "Tăng cường giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức, lối sống cho HS, SV. Cải tiến việc giảng dạy và học tập các môn khoa học Mác - Lênin và Tư tưởng Hồ Chí Minh ở các trường ĐH, CĐ, trung học chuyên nghiệp và dạy nghề".

Để có thể thực hiện được mục tiêu này, đòi hỏi phải có sự đóng góp và nỗ lực cao của mọi ngành, mọi lĩnh vực, trong đó có sự nghiệp giáo dục và đào tạo (GD-ĐT). Bởi lẽ, sự nghiệp xây dựng một nền văn hóa mới tiên tiến, một thế hệ con người mới với đầy đủ những phẩm chất đặc trưng của thời đại, đã là một đòi hỏi cấp thiết, một trách nhiệm to lớn của nền giáo dục nước ta nói chung, trong đó có công tác giáo dục chính trị, tư tưởng và lý luận nói riêng. Tất nhiên, muốn xây dựng thành công một nền văn hóa mới tiên tiến, mang đậm đà bản sắc dân tộc, đòi hỏi phải đào tạo ra được một đội ngũ người lao động, có lập trường tư tưởng kiên định, bản lĩnh chính trị vững vàng, phẩm chất đạo đức trong sáng, trình độ chuyên môn giỏi, có tri thức và văn hóa, đang đặt ra một trách nhiệm to lớn cho sự nghiệp giáo dục ở nước ta. Công tác tư tưởng sẽ luôn giữ một vai trò đặc biệt, là một nhân tố quan trọng góp phần quyết định chất lượng và hiệu quả của hoạt động GD-ĐT, trong từng thời kỳ phát triển khác nhau của mỗi quốc gia.

Xét trên nhiều phương diện, SV ngày nay có những đặc điểm mới so với các thế hệ SV trước đây. Họ có kiến thức và hiểu biết rộng, có tính nhạy bén và năng động do điều kiện khoa học công nghệ thời đại thông tin tạo ra. Đây cũng là một điểm đặc thù cần chú ý khi chúng ta tổ chức công tác tư tưởng, chính trị cho SV trong giai đoạn hiện nay. Để tổ chức tốt công tác tư tưởng, giáo dục chính trị cho SV, Ban Giám hiệu - Đảng ủy các trường ĐH và CĐ cần xây dựng được *định hướng, phương pháp, cách thức và biện pháp* tổ chức thực hiện sát hợp, nhằm đạt được kết quả tối ưu. Suy

cho cùng, công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho con người, trước hết phải căn cứ vào đối tượng giáo dục: đó là SV - con người thực tiễn xã hội, mang tính lịch sử - cụ thể, sinh động.

Trong công tác tư tưởng đối với SV, HS nói chung, vấn đề chủ yếu và giữ vai trò quyết định hiệu quả của hoạt động này là, nhà trường trước hết cần xác định được mục tiêu công tác tư tưởng, chính trị trong trường một cách rõ ràng; công tác tư tưởng bao gồm những nội dung gì; nhà trường sử dụng những biện pháp tổ chức như thế nào, để có thể đạt được nội dung ấy? Đây cũng là vấn đề then chốt trong công tác tư tưởng ở các trường ĐH, CĐ. Về vấn đề này, chúng tôi xin nêu một số ý kiến sau đây:

1. Trước hết, vấn đề trang bị tri thức các môn khoa học lý luận cho SV là một hoạt động giữ vai trò nền tảng, có tính cốt lõi trong công tác tư tưởng. Ở trường ĐH, CĐ của chúng ta, các môn khoa học Mác - Lênin và Tư tưởng Hồ Chí Minh giữ vai trò trọng yếu trong việc trang bị thế giới quan, nhận thức luận, phương pháp luận khoa học, là cơ sở cho quá trình nhận thức tư tưởng, lý luận, chính trị và nhân sinh quan xã hội của SV. Vì thế, việc biên soạn nội dung và tổ chức giảng dạy các môn khoa học Mác-Lênin và Tư tưởng Hồ Chí Minh cho SV cần chu đáo, chặt chẽ, làm nổi bật một cách sâu sắc nội dung khoa học của nó, sẽ giúp SV có nhận thức tư tưởng đúng đắn, khơi dậy được niềm tin khoa học lý tính. Đặc biệt muốn tạo ra cho SV sự ham thích các môn khoa học này, chúng ta cần phải có một đội ngũ giảng viên có hiểu biết rộng, có chuyên môn giỏi, có năng lực nắm bắt kịp tri thức khoa học hiện đại và có hiểu biết thực tiễn sinh động, có am hiểu (dù ở mức độ tương đối) các lĩnh vực khoa học tự nhiên, văn hóa, nghệ thuật... đặc biệt có phương pháp giảng dạy truyền cảm, hấp dẫn, logic... Có như vậy, trình độ hiểu biết, tư duy khoa học và lập trường tư tưởng của SV mới được nâng cao. Tiếc rằng, đòi hỏi có trình độ chuẩn này đối với người thầy các môn khoa học lý luận ở ta hiện nay có lẽ không nhiều, do nhiều lý do khác nhau.

2. Nội dung của công tác tư tưởng - chính trị đối với SV chính là một hệ thống các vấn đề: về giáo dục nhận thức chính trị, về vận mệnh đất nước, về niềm tin vào sự lãnh đạo của Đảng, về tinh thần lạc quan cách mạng, về đạo đức xã hội chủ nghĩa, về lối sống mới tiên bộ, về ý thức công dân, đặc biệt là ý thức và am hiểu luật pháp, v.v...

Giáo dục chính trị, tư tưởng trong các trường ĐH, CĐ nói chung ở nước ta hiện nay, nội dung khoa học của nó tuyệt nhiên không được đơn điệu, xơ cứng, khô khan, giáo điều, nếu như chúng ta thật sự muốn nắm bắt được suy nghĩ, tư tưởng, tình cảm và tâm trạng của SV đối với chế độ, với Đảng, với thời cuộc và đất nước. Vấn đề cốt lõi ở chỗ, nếu nội dung công tác tư tưởng trong nhà trường công phong phú và hoàn thiện bao nhiêu, thì sự thấm sâu vào tư tưởng và tình cảm của SV, HS cũng sẽ thuận lợi tương ứng bấy nhiêu.

3. Cần tổ chức và hoàn thiện hệ thống bộ máy các tổ chức chính trị, đoàn thể đảm trách công tác tư tưởng trong nhà trường. Chắc chắn đó phải là hệ thống các tổ chức chính trị khác nhau, như Đoàn thanh niên Cộng sản, Công đoàn, Hội SV, v.v... dưới sự lãnh đạo chặt chẽ và toàn diện của Đảng bộ, phối hợp tổ chức và triển khai các hình thức công tác tư tưởng, giáo dục chính trị trong nhà trường. Nếu thiếu sự gắn kết cần thiết và tất yếu này, chúng ta sẽ không thể triển khai tốt công tác tư tưởng cho SV.

4. Trong tổ chức hoạt động giáo dục chính trị, tư tưởng phải có tư duy khoa học, tổ chức chặt chẽ và phải có tính bài bản. Chương trình hoạt động của công tác tư tưởng phải đưa vào nền nếp, có tính ổn định và thường xuyên, kế hoạch công tác phải xây dựng chặt chẽ, đồng bộ, từng từng năm học khác nhau để hình thành nội dung cho phù hợp. Mặt khác, ngoài mục tiêu chiến lược về công tác tư tưởng của Đảng nói chung, trong các trường ĐH, CĐ, nhà trường cần phải xác định rõ mục tiêu công tác tư tưởng trong SV, căn cứ vào tính đặc thù của trường, để có thể xây dựng được kế hoạch và phương hướng một cách hợp lý, sát hợp với đối tượng giáo dục. Mặt khác, nhà trường cần phải đa dạng hóa các mặt nội dung cũng như hình thức giáo dục chính trị, tư tưởng, để có thể thu hút được số đông SV tham gia, thực hiện. Chúng tôi thấy rằng một trong những điều kiện để làm công tác tư tưởng, chính trị trong SV có kết quả tốt, nhà trường cần thiết phải *làm ra được một môi trường văn hóa và giáo dục lành mạnh, môi trường đoàn kết và ổn định; thầy, cô phải là những người trước hết gương mẫu, có phẩm chất và đạo đức tốt, tạo được lòng tin cho SV, trước khi có thể định hướng cho nhận thức tư tưởng và quan điểm chính trị của họ.*

5. Hoàn thiện, cụ thể hoá quy chế đánh giá, rèn luyện của SV, HS. Hiện nay, Bộ, ngành đang có những giải pháp mới để tổ chức công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, đánh giá kết quả rèn luyện SV, HS trong trường ĐH, CĐ. Đây là một lợi thế, một phương tiện hữu hiệu để các trường có thể triển khai một cách thuận lợi nhất hoạt động này trong nhà trường. Thiết nghĩ, nếu các trường có biện pháp tổ chức tốt các tuần sinh hoạt công dân cho SV, vận dụng quy chế đánh giá rèn luyện SV một cách cụ thể trong điều kiện của trường, thực hiện chế độ thưởng phạt nghiêm minh cả về mặt

học tập và rèn luyện, chắc chắn sẽ tạo ra được một môi trường lý tưởng cho công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, tạo điều kiện nâng cao chất lượng học tập, ý thức tự giác chấp hành quy chế và đặc biệt ý thức rèn luyện nếp sống văn hóa mới cho SV. Trong nền giáo dục theo xu hướng mở như hiện nay, ở trường ĐH, CĐ, việc tổ chức và thực hiện lại chế độ giáo viên chủ nhiệm lớp có lẽ sẽ thích hợp hơn và tốt hơn trong việc giúp các nhà quản lý khoa, trường đi sâu, đi sát để hiểu và nắm bắt đúng tâm tư, tư tưởng, tình cảm của SV, giúp cho công tác tư tưởng đạt hiệu quả cao hơn.

6. Công tác tư tưởng và giáo dục chính trị trong nhà trường là một phức hợp các nội dung và hình thức tổ chức, các biện pháp phong phú và sinh động để tiến hành, kể cả hoạt động giáo dục lần tuyến truyền, thông tin, v.v... Kinh nghiệm cho thấy, công tác chính trị cũng cần thiết sử dụng các hình thức hoạt động có tính chất bề nổi như tổ chức các lễ hội truyền thống, tổ chức các sinh hoạt văn hóa, văn nghệ, thể dục thể thao, sinh hoạt cộng đồng nhóm, lớp, tập thể... là môi trường để lôi cuốn, thu hút SV hàng hái tham gia. Ở đây, lãnh đạo nhà trường cần quan tâm việc tổ chức cho SV tham gia các hoạt động xã hội, một mặt để họ bộc lộ năng lực vốn có, để thể hiện mình trong quan hệ xã hội khác, qua hoạt động này để họ tự ý thức được trách nhiệm chính trị của mình, nâng cao tinh cộng đồng, nâng cao hiểu biết thực tiễn, qua đó, nâng cao nhận thức về Đảng, đất nước, nhân dân, cũng có thể thêm lòng tin vào CNXH. Đây cũng là phương pháp thông qua lao động, giúp con người hiểu biết về bản thân mình, tự xác định thái độ chính trị và tạo được được niềm tin vào tương lai đất nước, cũng như tương lai của chính bản thân mình.

Phải nói rằng, công tác tư tưởng trong SV, HS hiện nay có nhiều khó khăn, phức tạp. Tuy nhiên, chúng ta lại có một điểm thuận lợi cơ bản, đó là, trong hơn mười lăm năm đổi mới, bước đầu chúng ta đạt được nhiều thành tựu trên các phương diện kinh tế - xã hội, đặc biệt là kinh tế... Đây là một cơ sở thực tiễn tốt nhất, sinh động nhất để làm tốt công tác tư tưởng trong SV, bởi lẽ bằng kết quả thực tiễn, sẽ giúp người ta nhận thức và tin tưởng hơn nữa vào đường lối, chính sách, chủ trương của Đảng, Nhà nước. Hơn nữa, SV hiện nay có những đặc điểm mang dấu ấn của thời đại công nghệ thông tin, họ có trí tuệ, giàu hiểu biết, có thái độ nhận thức, đánh giá, phê phán hiện thực xã hội một cách có tư duy. Do vậy, các trường ĐH, CĐ không sợ khó làm công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho SV. Vấn đề quan trọng là ở chỗ, các trường ĐH, CĐ có thật sự coi trọng và đầu tư thích đáng cho công tác này một cách toàn diện hay không? Mặt khác, các trường có xây dựng được nội dung công tác giáo dục chính trị, tư tưởng phù hợp hay không? và bằng các hình thức và biện pháp nào, để tổ chức giáo dục chính trị, tư tưởng cho SV một cách có hiệu quả. □